

BURGERS HOUDEN ELKAAR IN DE GATEN

VERKLIKCENTRUM NIEUW WAPEN IN STRIJD TEGEN CORRUPTIE

ZOP, 1 november 1993

In China werden deze week de eerste doodvonnissen uitgesproken in de opvlammende campagne tegen corruptie. Het betrof acht bankemployees die samen zestien miljoen gulden hadden verduisterd. Eén van de wapens die China's justitie gebruikt is "toezicht door het volk", een traditie die teruggaat tot de 4e eeuw en geïnstitutionaliseerd door Communistisch China. Op straatniveau kanaliseren buurtcomité's roddels naar het politiebureau. En China's justitiële apparaat biedt burgers een kans om elkaar te verklikken in een speciaal daarvoor ingericht kantoor.

(Door Jan van der Made)

BEIJING (ZOP) Het gerinkel van de telefoon doorsnijdt de stilte. Een ernstig gesprek volgt. "Een werknemer van een overheidsinstelling voor ruwe materialen gaf een collega aan", vertelt Liu Kunfeng, woordvoerder van het *jubao zhongxin*, het verklikcentrum tegen corruptie. "Deze zou zes miljoen yuan (2 miljoen gulden) aan openbare gelden achterover had gedrukt die hij aan privé-ondernemers had gegeven. Om handel mee te drijven. Het geld is niet meer terug te vorderen. Hij heeft getuigen. De chef van de afdeling. De accountant. De kassier. We gaan die aanklacht nachecken. Als we voldoende bewijs hebben schakelen we het anti-corruptiebureau in", zegt Liu Kunfeng, waarna arrestatie kan volgen.

Het centrum bevindt zich in de ingewanden van het kantoor van de Officier van Justitie van Beijing, een klinische witte steenkolos waartegen het wapenschild van de Volksrepubliek China bloedrood afsteekt en dat, ironisch genoeg, pal tegenover Beijing's grootste begraafplaats, Babaoshan is gebouwd. Het centrum zelf bestaat uit een kaal kantoor met twee lichthouten buro's. Naast een telefoon ligt een stapeltje formulieren en een pen klaar om de aanklachten te noteren.

"Beloningen variëren, afhankelijk van het betrokken bedrag, van dertig tot drieduizend gulden", licht Wang Zhaosheng de directeur van het centrum toe. "Maar vaak willen de mensen die aangifte doen helemaal geen beloning. Ze walgen gewoon van corruptie en willen het volk dienen". Mensen die aangifte doen zijn "vanzelfsprekend" verzekerd van anonimiteit.

VIRUS

Wanneer een telefoontje tot een rechtszaak leidt (en in China betekent dat bijna automatisch dat iemand schuldig is) zijn straffen medogenloos. Afgelopen weekend werd de doodstraf uitgesproken voor acht mensen die zich hadden schuldig gemaakt aan corruptie en het verduisteren van openbare gelden.

Het centrum symbolisch voor de strijd tegen corruptie die in volle omvang is losgebarsten. Op 21 augustus werd de Commissie ter Inspectie van Partijdiscipline toegesproken door president Jiang Zemin: 'corruptie is een virus dat de gezonde lichamen van Partij en Staat aantast. Als we onze waakzaamheid laten verslappen zal de Communistische Partij worden geruïneerd'. De toespraak van Jiang Zemin kwam na een serie miljoenenschandalen waarbij hoge partij- en staatsfunctionarissen waren betrokken.

In zijn redevoering ontkende president Jiang Zemin dat het ging om een 'massacampagne' omdat dit woord teveel slechte herinneringen aan de Culturele Revolutie naar boven zou brengen. Maar in de praktijk kan het volk volledig participeren. Op het *jubao zhongxin* is het klikken geïnstitutionaliseerd.

Telefoonnummers worden in de kranten gepubliceerd en mensen worden aangemoedigd hun burens of collega's aan te geven als ze die verdenken van corruptie.

KLEINE VISSSEN

Het eerste centrum werd in 1988 geopend in de Speciale Economische Zone Shenzhen in Zuid-China. Beijing volgde snel daarna. "Dat was nodig", aldus Wang Zhaosheng, directeur van het centrum. "Na 1979 waren er veel criminele elementen die de test van de hervormingspolitiek niet doorstonden. Financiële misdaad nam sterk toe". Sinds haar opening op 20 augustus 1988 heeft het centrum in Beijing 26.000 aangiften gehad (gemiddeld dertien per dag), waarvan een tiende leidde tot rechtszaken.

Maar volgens waarnemers betreft het hier slechts bankemployees, 'kleine vissen' die de aandacht van het feitelijke probleem afleiden. De Chinese Communistische Partij duldt geen onafhankelijk orgaan naast zich dat haar controleert en het resultaat is dat corruptie is geïnstitutionaliseerd binnen de partij die daarmee dus een verrot lichaam vormt dat zelf het virus van de corruptie produceert. Doodstraffen van mensen binnen dit systeem kunnen daar niets aan veranderen.

© Jan van der Made